

jelöltek ki. A terület a Villibald-domb és a községhatár között található. A vizsgált terület É-i részén, a Villibald-domb lábától kezdődően számos cseréptöredék hevert a felszínen. A leletanyag zöme DVK darab, de volt néhány apró kavicsal és csillámmal soványított középkori töredék is. Lelőhelyre utalt a szántás helyenkénti feketés elszíneződése is. A leletanyag intenzitása Ny felé, a domb irányába haladva növekedett. Miután a domb K-i lejtőjét részben akácerdő, részben ugarterület borította, így egyelőre nem lehet eldönteni, hogy a lelőhely felhúzódik-e a Villibald-domb lejtőjére.

Sima-hegy: A Villibald-dombtól É-ra elhelyezkedő Sima-hegy területén Mithay Sándor 1952-ben szórványosan cseréptöredékeket talált. A leletanyag előkerülésének pontos helyét nem ismerjük. 1997-ben a domb É-i lábánál, a Pannonhalmára vezető műút mellett piskótaüzem épült. Az üzem építését megelőző feltárások lengyeli, boleráz, késő bronzkori és római település maradványait eredményezték. A telepjelenségek mellett római sírt és három darab vaskohót is feltártak. A terepbejárás folyamán a domb É-i oldalán egészen az országútig nagy számban találtam római kori, és valamivel kevesebb őskori edénytöredéket, valamint egy őrlőkő töredékét és egy vassalakdarabot. A kiemelkedés legmagasabb részén és attól K-re régészeti lelet nem került elő. A felszíni leletanyag a legnagyobb intenzitást az út kanyarulatában, a piskótagyár környékén mutatta. Bejártam a Pándzsa-patak és a pannonhalmi út közötti keskeny szántóföldet is. A felszínen nagyon nagy számban hevert cseréptöredékek; összetételük itt más volt, mint az út túloldalán: errefelé már túlsúlyban voltak az őskori – zömében késő bronzkori – darabok. A lelőhely szinte a Pándzsa medrének széléig kiterjed. Kétségtelennek látszik, hogy a műút É-i oldalán, már Pannonhalma területén 2004-ben regisztrált római és őskori lelőhely összefügg a Sima-hegy lelőhellyel (Pannonhalma, Sima-hegy alja). A piskótaüzemtől D-re, a Sima-hegy oldalában egy lakóterületi feltáróút nyomvonalára figyelhető meg (itt már kiosztott lakótelkek vannak): az út két oldalán ásott árkokban találtam néhány cseréptöredéket, ami a régészeti jelenségek bolygatására utal.

Villibald-domb: A főképp bronzkori leleteiről és a középkori templommaradványról ismert Villibald-domb területének egy részét erdő fedi: a domb középső részén és a domboldalakon akácerdő található, északon néhány éve tölgyerdőt telepítettek. A Villibald-templom körüli ásatások nyomai már nem látszódtak. A templom alapfalait részben helyreállították, a munkák egyelőre szünetelnek. A domb ÉNy-i peremén, a fiatal tölgyfacsemeték körül számos vakondtúrásra figyeltem fel, amelyeken szép számmal találtam mészbetétes és késő bronzkori cserépdarabokat. A domb erődített É-i részén már áll az erdőgazdaság által épített kilátó. A kilátó lábazata körül a kidobott és elplanírozott föld felszínén két őskori cseréptöredéket találtam, ami egyértelműen mutatja, hogy az alapozáskor régészeti értékek károsodtak. Jól

érzékkelhetők a kiemelkedést övező mesterséges terasz maradványai. Főképpen a Ny-i oldalon maradt meg, de É-on, és K-en is vannak jól észrevehető nyomai. A Ny-i oldalon közvetlenül a terasz alatt végig egy árok húzódik, szerepe előttem ismeretlen.

Villibald-domb déli csücske: A Villibald-domb legdélebbi ellaposodó része szántóföldi művelés alatt áll. Az ÉK-i lejtő jelenleg parlagon áll, az aljnövényzettel erősen benőtt területen régészeti leletet nem találtam. A dombvonulat D-i sarkánál, a Tarjánpuszta felé vezető műút és a domb gerincén haladó földút által közrezárt háromszög alakú szántóterületen szórványosan bronzkori edénytöredékeket gyűjtöttem.

TAKÁCS KÁROLY

282. Rákóczifalva, Bagi-föld, 8/a sz. lelőhely

(Jász-Nagykun-Szolnok megye) U, R, Sza, Ge, A, Kk, Kú
2007-ben az előző évi szelvénytől D-re 18 538 m² területet tártunk fel; ezzel a lelőhely teljes kutatott része megközelíti a három hektárt. A szelvény K-i felén húzódó dombháton a korábban már azonosított korszak objektumai fordultak elő: az újkőkori falu hatalmas gödreibe ásva megtaláltuk a későbbi korszakok (tiszapolgári kultúra, gepidák, avarok és késő középkor) telepobjektumait, valamint nagy sírszámú szarmata és avar temetőt. Összesen 548 objektumot tártunk fel.

A *neolitikus szakálhádi kultúra* igen intenzív megtelepedése a legkorábbi elkülöníthető régészeti korszak a lelőhelyen. A hatalmas méretű, 600–800 m² felületű gödörkomplexumok leletanyagban igen gazdagok: a nagy mennyiségű kerámia és állatcsont mellett a korszak jellegzetes, ám igen ritka kerámiatípusából, az úgynevezett „arcos edényből” itt mintegy 20 különböző példány töredékei is előkerültek. A település gödreiben 25 temetkezést tártunk fel.

A következő korszakot a *kora és középső rézkori tiszapolgári és bodrogkeresztúri kultúrák* kisebb kerek gödre, kútjai, illetve 4 sírja képviselik. Bronzkori jelenségek csak szórványosan mutatkoztak a lelőhelyen: néhány, a késő bronzkorra keltezhető kerámiatöredék és egy megbolygatott urnás temetkezés sorolható ebbe az időszakba.

A *Kr. u. 3–4. századi szarmaták* temetőjének az É-i szélét már az előző évben megtaláltuk, idén 5 körárkos temetkezést és további 30 sírt is feltártunk. Bár a temetőt, főként a nagyobb sírokat alaposan kirabolták, a néhány, jórészt érintetlenül maradt gazdag női temetkezés jól mutatja az egykor itt élők gazdagságát: kar- és nyakperek, fibula, orsógombok és több ezer gyöngy látott napvilágot. A sírok kivétel nélkül D–É-i tájolásúak; az étel- vagy italáldozat apró edényét minden esetben a lábfejek között vagy mögött helyezték el.

A *Kr. u. 6. századi gepida* megtelepedést laza, 3–4 ház alkotta csoportokból álló, tanyaszerű településrendszer képviseli. Házaik kb. 3×3 m-es, félig földbe mélyített, ÉNy felé tájolt, egyszerű épületek. A feltárt

5 gepida temetkezés egyikében felnőtt férfi feküdt; bal kezébe kétélű kardot helyeztek, míg jobb keze mellett és hajában egy-egy szépen díszített, kis csontfésűt találtunk.

A lelőhely fő korszakát a szelvény teljes K-i részén húzódó, a *Kr. u. 8. századra* keltezhető *kései avar temető* jelenti. A temető ÉK-i végét és a középső rész legmagasabban fekvő sírjait már az előző év során feltártuk (14 sír); a meglévőkhöz idén további 235 sír járult. Az avar temető egy Ny-i és egy K-i részre különül el. Mindkét temetőfolt következetes szerkezet szerint épült fel: az É-D-i tájolású sírok a domb vonulatát követő sorokba rendezettek, a temetőt 4–5 egymás alatt elhelyezkedő sor alkotja. A gazdag férfi és női temetkezések a sorok közepén, az egyre szegényebbek és a gyermekek a széleken helyezkednek el. A szegény férfiak állandó melléklete mindkét részben a vascsat és a vaskés, esetleg tűzcsiholó készség, a nőké az orsógomb. A gazdagabbaknál vaszabla, vaskengyel, esetleg díszes ezüst, bronz vagy aranyozott bronzveretekkel díszített lószerszám került a sírba, a leggazdagabbaknál teljes lovas temetkezés is előfordult. Egy esetben csákányt, egy másikban csontmerevítéses íjat is feltártunk.

Főként a K-i temetőfoltra jellemző a lábakon álló sírkerevet használata. A temetőfoltok közepén elhelyezkedő gazdagabb férfisírokban 40–50 darabból álló bronz- vagy ezüstlemezből préselt, vagy bronzból öntött övkészletet találtunk. A 9. században újabb szórványos megtelepedéssel számolhatunk a lelőhelyen. A feltárt 5 házjellegű, egyszerű épület közül egyhez kerámiával kitapasztott, boltozatos sütőkemence kapcsolódott.

A legkésőbbi horizontot a lelőhelyen egy a *Kr. u. 17. sz. végére* keltezhető, tanyaszerű település nyomai jelentik.

Munkatársak: György László, Gyurkovics Éva régészek, Füzesi András, Kalli András, Szilágyi Márton egyetemi hallgatók (ELTE BTK Régészettudományi Intézet).

KOVÁCS KATALIN – SEBŐK KATALIN – SZABÓ GÁBOR – VÁCZI GÁBOR

283. Resznek, Szoros

(Zala megye) R, Ró, Á

A lelőhely Belsőárdtól É-ra, a Resznekre vezető út és Nagy-völgyi-patak által határolt területen található, É-D irányban nyúlik el a patakpart mentén. A megelőző feltárást a Zalasombbatfa, Resznek, Belsőárd térségében a Kebele-patakon tervezett árvízcsúcs-csökkentő tározóhoz kapcsolódó gátépítési munkálatok tették szükségessé. Az ásatási terület a gát nyomvonalában helyezkedik el.

A lelőhely szondázását 2007. február 8-án kezdtük meg, majd február 20. és április 3. között megelőző feltárást végeztünk. Először a feltárandó terület Ny-i oldalán hosszában végighúzódnó, 5 m széles sáv humu-

szolását végeztük el. Ezután kiderült, hogy a terület közepén kb. 120–140 m hosszan olyan gyér a terület régészeti fedettsége, hogy feltárása nem indokolt. Az ásatási terület É-i és D-i részén 7352 m²-t kutattunk, ahol 110 objektumot tártunk fel: 73 gödröt, 32 cölöplyukat és 5 árkot.

A D-i részen *rézkori telep* nyomait figyeltük meg, gödrökkel és cölöplyukakkal. A gödrökből nagy mennyiségű patics és gyér kerámiaanyag került elő. A leletanyagot egyelőre nem tudjuk pontos kultúrához kötni, mivel nagy része jellegtelen durva kerámia apró töredékeiből áll.

Az É-i részen *római korhoz* köthető telepjelenségeket figyeltünk meg. Az itt előkerült gödrök közül figyelemre méltó két, tegula- és imbrextöredékeket nagy számban tartalmazó objektum. A kerámia itt is kis számban kerültek elő, az objektumok nagy része leletanyagot nem tartalmazott. Ezt azzal magyarázhatjuk, hogy a területet hosszabb ideje intenzíven művelik és a szántás mélysége eléri az 50–60 cm-t is. A humusolás után több objektumból csak épphogy a legalsó 5–10 cm-t tudtuk dokumentálni.

A lelőhelyen két, egymástól viszonylag távol eső Árpád-kori objektum is előkerült.

Munkatársak: Nemes Donát, Soós Zsolt.

BASTICZ ZOLTÁN

284. Répcelak, Gyepre-dűlő

(Vas megye) U

2007. június 4–18. között feltárást végeztünk a 955–958, 965–968 hrsz. ingatlanokon. A lelőhely a város K-i szélén, a Gyepre-, vagy Gyöpre-dűlő nevű határrészen, a mai Hunyadi János utca folytatásában található, a Répce és a Rába közötti egykor vízjárta területen, egy ma már alig értékelhető kisebb kiemelkedésen. Folytatva az elmúlt év kutatásait, kb. 1200 m² területet nyitottunk meg. Az egykori település iránya nagyjából ÉK–DNy, É-i vége pontosan meghatározható, feltehetően a DNy-i végét is megtaláltuk, azonban D és K felé biztosan folytatódik a település. Ebben az évben 37 jelenséget tudtunk megfigyelni, a tavalyi kutatásokkal együtt összesen 79 régészeti objektum került elő. Több nagyméretű, nagyjából É–D-i irányú, nem túl mély gödör, ezekből viszonylag sok leletanyag került elő. A további objektumok néhány kisebb gödör (valószínűleg gazdasági funkcióval), cölöplyukak (de közöttük nem tudtunk megfigyelni semmiféle rendszert) és egy bizonytalan árok. Az objektumok betöltése színben alig, de minőségben viszonylag jól elütött a környezetétől, a gödrök, árkok, alig mélyedtek az altalajba. A leletanyag a dunántúli vonaldíszes kultúra késői szakaszába sorolható, átmenetet mutatva a lengyeli kultúra felé. A leletanyag többsége kerámia, tárolóedények, illetve jól iszapolt, szürkés, díszített töredékek, igen sok kőeszköz, illetve pattinték, magkövek, orsógombok, őrlőkövek.

FARKAS CSILLA